

Javier Carbonell

*Investigador doctoral, Universitat d'Edimburg
@javierccll*

La Unió Europea (UE) té en els joves un dels seus principals aliats: les eleccions al Parlament Europeu del 2019, per exemple, van experimentar una **participació rècord** impulsada, sobretot, pels menors de 25 anys –cosa que no succeïa des del 1994. A més, els **joves donen un suport significativament més alt a la UE** que les generacions anteriors; un suport que es manifesta en la participació en organitzacions proeuropees, com ara la JEF (Joves Europeus Federalistes). Per tant, a la UE, que encara avui continua patint un important dèficit democràtic, li interessa especialment involucrar els joves en les campanyes i les polítiques públiques, ja que ajuda a la seva legitimació i continuïtat amb vista al futur. Igualment, als partits europeus els interessa arribar als joves tenint en compte que en aquestes eleccions constitueixen un important graner de vots.

Tanmateix, aquesta realitat contrasta amb la precària situació dels joves. Encara que hi ha importants variacions entre països, **l'edat d'emancipació ha augmentat a tota Europa** a conseqüència de la crisi de l'habitatge. La precarietat laboral i la desocupació juvenil han provocat que un 26,5% dels joves europeus d'entre 18 i 24 anys estiguin en risc de pobresa o exclusió social (Bristelle *et al.*, 2024: 20). Mentre que a principis del segle xx patien pobresa, sobretot, les persones grans, avui dia en sofreixen més les noves generacions (Palier, 2021). A més, la crisi de salut mental ha situat el suïcidi com **la segona causa de mort més freqüent entre els joves europeus**.

Aquesta pèssima situació social es tradueix en una desconfiança enorme en la política i en les institucions. Estudi rere estudi, s'evidencia que els joves tenen interès en la política però es declaren molt allunyats dels canals partidistes de participació tradicionals, i diuen tenir molt poca influència sobre les decisions polítiques (Bristelle *et al.*, 2024). A més, encara que la majoria busca aprofundir en la democràcia i fan costat a la igualtat de gènere i l'ecologisme, existeix una creixent minoria de joves, especialment homes, que es veuen atrets per les crides d'identitat nacional dels partits de dreta radical, rebutgen les polítiques feministes, i fins i tot podrien donar menys suport a la democràcia com a sistema polític (Cordero i Roch, 2023). El repte de la Unió Europea, per tant, consisteix a donar resposta a les demandes dels joves de manera que els seus greuges no siguin polititzats per les forces euroescèptiques.

A la UE, que encara avui continua patint un important dèficit democràtic, li interessa especialment involucrar els joves en les campanyes i les polítiques públiques, ja que ajuda a la seva legitimació i continuïtat amb vista al futur..

La immensa majoria de problemes de la joventut –la crisi de l’habitatge, l’empitjorament de la salut mental, les dificultats per trobar feines decents, la crisi de la democràcia– no són exclusius de les noves generacions, però sí que afecten o preocupen especialment els més joves. Per això, des del [Fòrum Europeu de la Joventut](#), l’organització juvenil més important de la UE, es demana que qualsevol política pública compti amb una «[perspectiva de joventut](#)» que involucri aquest col·lectiu en els processos de presa de decisions i tingui en compte els efectes de les polítiques sobre el jovent.

Els partits europeus davant la joventut

Pel que fa al discurs, la joventut no és un tema divisiu ja que a tots els partits els interessa atreure’n el vot, la majoria comparteix el diagnòstic que la seva situació és complicada i tots diuen voler solucionar-la. Tanmateix, podem distingir-ne dos grans grups en funció de la importància que atorguen als assumptes relatius al jovent. D’una banda, estarien els verds, l’esquerra europea i els socialistes, que emfatitzen les qüestions relacionades amb la joventut en els seus discursos, i, de l’altra, els partits de dreta radical que tracten d’atreure el jovent a través de les seves crides identitàries i de rebuig del feminisme, però que no disposen d’un discurs explícit sobre la joventut. El Partit Popular Europeu (PPE) i els liberals se situen en un punt intermedi, més a prop del primer grup que del segon, però amb matisos respecte les polítiques socials que la població jove necessita.

Encara que els partits europeus estan fent un esforç per arribar al votant jove a través de [campanyes en les xarxes socials](#) o de [visibilitzar les seves organitzacions juvenils](#), en termes de representació de candidats, els èxits són menys significatius. Així doncs, s’espera un lleu increment en el nombre de candidatures encapçalades per joves, atès que actualment [només el 6% dels europarlamentaris és menor de 35 anys](#) tot i que un cinquè de tots els europeus té entre 18 i 35 anys. A França, per exemple, tots els candidats a excepció del socialista tenen menys de 40 anys, i el de Reagrupament Nacional, Jordan Bardella, menys de 30. De fet, Bardella va ser la gran aposta de Le Pen per atreure el vot jove ja que el va incloure com a candidat a les passades eleccions europees (2019) amb només 23 anys. No obstant això, els qui lideren la representació juvenil són Els Verds, que ja van adoptar [una resolució l’any 2023](#) en la qual es comprometien a prioritzar persones joves en llocs de sortida. El resultat és que un dels seus dos *Spitzenkandidaten*, [Terry Reintke](#), té 36 anys, i la seva cap de llista a Àustria és una [activista climàtica de tan sols 23](#).

El consens a favor de les polítiques de joventut de verds, socialistes, liberals i populars es reflecteix, sobretot, a escala institucional, en les campanyes tant de la Comissió com del Parlament. A excepció de les polítiques educatives (Pla Bolonya i programa Erasmus+), el jovent no ha constituït una prioritat per a la UE fins a la darrera legislatura. Tanmateix, després de les eleccions del 2019 s’han fet importants esforços institucionals per arribar a la població jove. En aquest sentit, l’any 2022 va ser declarat [Any Europeu de la Joventut](#), es va crear l’[Estratègia de la UE per a la Joventut](#), es va impulsar el programa de [Garantia Juvenil](#), i aquest últim abril es va celebrar la [Setmana Europea de la Joventut 2024](#). Finalment, en línia amb el [Youth Test](#), proposat pel Fòrum Europeu de la Joventut, la Comissió Europea va anunciar la creació d’un [Youth Check](#), que inclouria la participació del jovent en el disseny i l’avaluació de polítiques de la UE.

Tanmateix, la importància de les campanyes institucionals i els discursos contrasten amb la limitada actuació en polítiques públiques. Això es deu, en part, al fet que, en molts assumptes que afecten el jovent, com ara l'edat de vot o la crisi de l'habitatge, la UE està mancada de competències. A més, on sorgeixen més divisions i reticències és en les polítiques concretes. Una de les més debatudes, per exemple, ha estat la reducció de l'edat de vot als 16 anys. Al maig del 2022 el Parlament Europeu va proposar al Consell de la UE [reduir l'edat per votar als 16 anys](#) com ja fan Àustria, Bèlgica, Alemanya i Malta. Encara que la decisió final és dels estats membres, els liberals, els socialistes, els verds i l'esquerra van votar-hi a favor, mentre que la dreta radical hi va votar en contra. Els populars es van dividir i només la meitat va votar a favor de la proposta.

Una altra de les grans polítiques socials per als joves, impulsada pel Fòrum Europeu de la Joventut, ha estat [la prohibició de les pràctiques no remunerades](#). La proposta de sol·licitar una directiva per prohibir les pràctiques sense remuneració va prosperar amb un ampli suport parlamentari, encara que va comptar amb l'oposició de diversos eurodiputats de la dreta radical i el [PPE va intentar que només fos una recomanació](#) i no una directiva legalment vinculant. No obstant això, encara és necessari que els estats membres apliquin la proposta en les seves legislacions nacionals.

En resum, el suport a la joventut és consensual des del punt de vista discursiu, una política de representació per a la majoria de partits, i una qüestió de polítiques socials i democràtiques per als Verds i els socialistes. Paradoxalment, encara que [molts joves es veuen atrets per la dreta radical](#), aquesta opció no disposa d'un discurs propi sobre la joventut i els seus problemes materials. La gran incògnita és el Partit Popular Europeu, el qual recórrer discursivament en els joves, però en votacions clau es pot decantar cap a un costat o l'altre.

El suport a la joventut és consensual des del punt de vista discursiu, una política de representació per a la majoria de partits, i una qüestió de polítiques socials i democràtiques per als Verds i els socialistes. Paradoxalment, encara que molts joves es veuen atrets per la dreta radical, aquesta opció no disposa d'un discurs propi sobre la joventut i els seus problemes materials.

Els joves després de les eleccions europees

La prioritat institucional de la qual gaudeix la joventut a la UE no sembla que hagi de canviar significativament depenent del resultat, ja que tots els partits volen atreure aquest electorat, i la legitimitat de la UE depèn enormement de les noves generacions. El que es dirimeix és si les polítiques de joventut seran prou valentes com per solucionar la complicada situació del jovent, o si s'aplicaran mesures tèbies. Davant la previsible [repetició d'Ursula von der Leyen com a presidenta de la Comissió](#), es poden distingir bàsicament dos escenaris depenent de quins grups donin suport al PPE a les votacions.

El primer escenari és continuista. Von der Leyen tindria el suport de socialistes i liberals com fins ara [per a qüestions socials](#), i es continuaria aprofundint en les polítiques a favor de la joventut, encara que potser no a la velocitat que aquesta necessita. Als seus manifestos, [Els Verds](#), els [liberals](#) i els [socialistes](#) han donat suport a les polítiques que ja han treballat en la passada legislatura com ara prohibir les pràctiques no remunerades, pressionar per reduir l'edat de vot als 16, implementar el Youth Check, impulsar el programa Erasmus+, o pal·liar la crisi de l'habitatge entre la població jove. El [Partit Popular Europeu](#) també es

El que es dirimeix en aquestes eleccions és si les polítiques de joventut seran prou valentes com per solucionar la complicada situació del jovent, o si s'aplicaran mesures tèbies.

fa càrrec del problema de l'habitatge i de la desocupació, però només es compromet a implementar el Youth Check. Els Verds són el partit que més ha fet de la joventut una de les seves banderes, tanmateix, [les enquestes](#) semblen indicar un retrocés d'aquestes formacions en les eleccions del juny.

En el segon escenari, cada vegada més probable, Von der Leyen rebria el suport dels partits de la [dreta radical del Grup de Conservadors i Reformistes Europeus per a qüestions socials](#). Això implicaria una aturada significativa de les polítiques de joventut, especialment les de caire social. A més, afectaria greument dos temes que [preocupen el jovent en extrem](#): el canvi climàtic i els drets civils. Dependre de la dreta radical [alentiria o frenaria el Pacte Verd Europeu](#) (vegeu García i Noferini en aquesta monografia) i legitimaria tots els retrocessos que s'estan produint pel que fa a qualitat democràtica i drets de les dones. Cal assenyalar, també, que [el col·lectiu jove és el sector de població que més s'autoidentifica com a LGBTIQ+](#), de manera que seria un grup especialment afectat en cas que la dreta radical continués ascendint.

Així mateix, tant els governs de la dreta radical, com els del PPE amb el suport d'aquesta, mostren pràctiques contràries a la participació de la societat civil juvenil. El Govern de Suècia, per exemple, va eliminar els ajuts al Consell de la Joventut suec; [el Consell britànic ha anunciat el seu tancament](#) per falta de fons, i [Vox va proposar l'eliminació del Consell de la Joventut de Madrid](#). Per tant, el suport de la dreta radical al PPE podria implicar una disminució de les partides pressupostàries a organitzacions juvenils com el Fòrum Europeu de la Joventut, principal eina de què disposa [la població jove per defensar els seus drets](#).

En definitiva, l'associació de la joventut amb la Unió Europea transcendeix a quines siguin les forces que s'imposin a l'Eurocambra o qui encapçali la Comissió, ja que és un element estructural de la UE. Tanmateix, la situació d'aquesta fracció de la població europea és enormement complicada i, per tant, el que es decideix en les properes eleccions no és si es farà costat, o no, a la joventut, sinó si es farà amb la força i la rapidesa necessàries per afrontar els enormes reptes d'habitatge, mercat laboral i crisi climàtica als quals s'enfronten les generacions més joves.

Tota persona de menys de 30 anys ha crescut amb la Unió Europea, i la majoria li dona suport, la sosté i la legitima. A les properes eleccions europees es dirimeix si la UE els torna el favor o si decideix girar-los l'esquena.

Referències bibliogràfiques

Bristelle, Antoine; Carbonell, Javier; Dressler, Matteo; Kaszás, András; Kostrzewski, Adam; Mitchell, Gerry, i Wirthwein, Kilian. *How Young People Facing Disadvantage View Democracy in Europe*. Brussel·les: FEPS, Foundation for European Progressive Studies, 2024.

Cordero, Guillermo i Roch, Juan. *Democracia se escribe con Zeta: Jóvenes, precariedad laboral y actitudes políticas*. Documento de trabajo n.º 223, Fundación Alternativas, 2023.

Palier, Bruno. *Réformer Les Retraites*. París: Presses de Sciences Po, 2021.